

Отже, словник – це один із засобів глибокого вивчення навчального матеріалу. Систематична робота зі статтями словника формуватиме у студентів наукові знання, сприятиме виробленню практичних умінь і навичок у мовленнєвій діяльності.

1. Чаховский И.А. Культура питания. Энциклопедический справочник. - М., 1992. 2. Каленьюк Р. Необыкновенная кулинария. - Ontario, 1994.

ПРАГМАТИЧНІ ФУНКЦІЇ ПРИСЛІВНИКІВ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

© Микола Мурараш, 2000

Чернівецький державний університет

Дана стаття продовжує серію попередніх публікацій [1-3], у яких представлено результати комплексного дослідження функціональної парадигми прислівника англійської мови у функціональному стилі наукової та технічної літератури, і має за мету подати стислий опис прагматичних функцій прислівників, вжитих у НТТ (підмова “Атомна та ядерна фізика”).

Як ми вже зазначали раніше [3, С.99], виділення у функції прислівника окремих аспектів, а саме синтаксичного, семантичного та прагматичного, відкриває шлях до створення цілісного уявлення про функціональну природу даного класу слів у системі мови та мовлення і дозволяє розкрити окремі сторони взаємовідношень між різними рівнями мови. Незважаючи на очевидні переваги цього підходу, практичне встановлення чітких ліній розмежування між різними аспектами функцій є досить складним, особливо при розмежуванні семантичних та прагматичних функцій.

Згідно з точкою зору Ч.Філдмора [5, С.111], прагматична функція мовної одиниці визначається як відношення оригінально притаманного змісту слова до фактично реалізованого змісту даного слова у конкретному контексті. Оскільки у більшості випадків оригінально притаманний зміст прислівників, що вживаються в НТТ, збігається з їх семантичною функцією, ми вважаємо за можливе виразити прагматичну функцію даного класу слів через відношення їх семантичної функції до прагматичного контексту, особливості якого зумовлюються всією сукупністю інтралінгвістичних та екстралінгвістичних факторів. Так, наприклад, семантична функція слова *undoubtedly* у реченні (1) *Knowledge of classical wave propagation has undoubtedly facilitated the formulation of the quantization data* [4, p.1757] полягає у вираженні впевненості, безсумнівності [3, С.101], в той час як прагматична функція цього ж слова у наведеному прикладі зводиться до вираження оцінки вірогідності висловлення та акцентування уваги автором висловлення.

Аналіз наукового тексту засвідчив здатність прислівників англійської мови до виконання наступних прагматичних функцій.

1. Оцінка правдивості висловлення: *admittedly, apparently, automatically, certainly, clearly, conceivably, correctly, definitely, distinctly, evidently, necessarily, obviously, ostensibly, perhaps, possibly, presumably, probably, seemingly, surely, undoubtedly.*

Будь-яке висловлення, яке у ході комунікативного акту представлено як твердження, ґрунтується на певних свідченнях, доказах та переконаннях. У тому випадку, коли ці свідчення, докази та переконання є очевидними для всіх, зазвичай не виникає потреби у вживанні особливих мовних засобів для підсилення правдивості твердження. Основним завданням наукових статей є ознайомлення певного кола науковців з результатами проведених досліджень, презентації нової, невідомої раніше інформації, тому автор часто

змушений вдаватись до застосування спеціальних мовних засобів, покликаних переконати реципієнта у правдивості адресованої йому інформації. Важливе місце серед таких засобів займають наведені вище прислівники.

2. Підтвердження та уточнення попереднього висловлення: actually, really, indeed, surely. Крім вираження впевненості автора висловлення у правдивості власного висловлення прислівники даного класу наділені здатністю підтверджувати або уточнювати зміст попереднього контексту.

3. Вираження оцінки: appropriately, astonishingly, comfortably, consistently, constructively, conveniently, convincingly, correctly, crucially, destructively, favourably, fortunately, fortunately, importantly, imprecisely, incorrectly, inevitably, interestingly, naturally, necessarily, necessarily, obviously, perfectly, plainly, poorly, positively, properly, regrettably, reliably, remarkably, rightly, rightly, safely, satisfactorily, successfully, suitably, thoroughly, trivially, unambiguously, unavoidably, understandably, unexpectedly, unfortunately, uniquely, unreasonably, usefully, well.

Прислівники даної групи служать для автора наукового тексту засобом вираження власної оцінки того, що виражається дієсловом або реченням у цілому.

4. Вираження характеристики.

4.1. Характеристика висловлення.

4.1.1. Конкретизація аспекту та точки зору: algebraically, asymptotically, classically, computationally, conceptually, conservatively, dimensionally, electronically, exponentially, formally, geometrically, hypothetically, kinetically, mathematically, mechanically, numerically, physically, potentially, quantally, theoretically, translationally.

4.1.2. Вираження типу висловлення:

а) вставка: incidentally;
б) вираження черговості: first, firstly, second, secondly, next, now, preferentially, respectively, sequentially, successively, thereafter, thereon, third;

в) вираження додавання: additionally, again, besides, else, furthermore, moreover;

г) вираження визнання: admittedly;

д) вираження альтернативи: alternatively;

4.1.3. Вираження форми частини висловлення або цілого висловлення:

а) вираження стислості висловлення: briefly, compactly, concisely, shortly;

б) вираження простоти висловлення: just, simply.

4.1.4. Вираження ступеня обґрунтованості та вмотивованості висловлення: accurately, basically, broadly, essentially, fundamentally, generally, practically, roughly, strictly, technically.

4.2. Характеристика відношень між подіями або обставинами та висловленням: therefore.

4.3. Характеристика дій та обставин, що їх супроводжують.

4.3.1. Вираження ступеня довершеності дії: almost, altogether, completely, fully, globally, hardly, totally.

4.3.2. Темпоральна квантифікація дії: always, often, sometimes, never, usually, frequently, occasionally, briefly, conventionally, customarily, traditionally, ago, before, beforehand, commonly, continuously, currently, ever, forever, forward, mostly, constantly, invariably, normally, periodically, temporarily, provisionally, regularly, repeatedly, routinely, typically, weekly.

4.3.3. Просторова квантифікація дії: anywhere, aside, away, back, below, close, elsewhere, everywhere, forth, nowhere, somewhere, wherever.

4.3.4. Вираження способу розвитку дій та процесів: *fast, gradually, increasingly, monotonically, progressively, quickly, rapidly, slowly, smoothly, spontaneously, steadily, unexpectedly.*

4.3.5. Квантифікація обставин та ознак, які супроводжують дію: *many, more, much.*

4.3.6. Конкретизація ролі виконавця дії: *automatically, intentionally, purposely.*

4.3.7. Вираження якості виконавця дії: *readily.*

4.3.8. Вираження люб'язності виконавця дії: *kindly.*

4.3.9. Квантифікація ролі виконавця дії: *also, collectively, especially, individually, largely, non-individually, only, together.*

4.4. Характеристика відношень між діями або процесами та обставинами, що їх супроводжують.

4.4.1. Темпоральні відношення: *afterwards, already, directly, discontinuously, early, finally, first, formerly, henceforth, heretofore, hitherto, immediately, initially, initially, just, later, newly, now, originally, presently, previously, recently, shortly, since, soon, subsequently, temporarily, then, thereafter, ultimately, when, whenever.*

4.4.2. Просторові відношення: *above, away, back, below, close, downwards, far, forth, here, herein, in, inward, left, off, outward, perpendicularly, there, therein, towards, up, where.*

4.4.3. Відношення залежності: *independently.*

4.4.4. Різноманітні логічні відношення:

а) порядок слідування аргументів: *finally, firstly, fourth, further, initially, secondly;*

б) співвідношення дії (процесу) або обставини та іншої обставини: *adequately, again, also, analogously, coincidentally, collisionally, consistently, correspondingly, cylindrically, dominantly, equally, even, indeed, inherently, intrinsically, moreover, multiply, randomly;*

в) перехід від однієї події до іншої: *incidentally, now;*

г) експозиція та екземпліфікація: *how, thus;*

д) обмеженість дій або обставин, що їх супроводжують: *alone, always, anymore, barely, basically, chiefly, entirely, especially, exactly, exclusively, generally, hardly, just, largely, mainly, marginally, merely, minimally, mostly, nominally, numerically, only, optically, partially, particularly, partly, potentially, precisely, predominantly, primarily, principally, purely, rather, rigorously, roughly, selectively, solely, strictly, uniquely, unitarily, usually;*

е) причина та наслідок: *accordingly, anymore, consequently, eventually, finally, hence, therefore, thus, ultimately;*

є) мета та засоби її досягнення: *therefore;*

ж) передумова та наслідок (висновок): *then;*

з) альтернативність дій або супроводжуючих обставин: *alternatively;*

і) протиставлення дій або супроводжуючих обставин: *conversely, instead;*

й) відношення допустовості: *admittedly, albeit, although, anyway, however, nevertheless, nonetheless, still, though;*

к) зіставлення способу чи засобу виконання дій та процесів: *otherwise, thereby, thus;*

л) уточнення та конкретизація дій або супроводжуючих обставин: *namely, specifically.*

4.5. Характеристика дій, процесів, обставин.

4.5.1. Кваліфікація дії: *abruptly, appreciably, artificially, asymptotically, bichromatically, circularly, clearly, clearly, coherently, coincidentally, comfortably, commercially, conspicuously, constantly, constructively, critically, definitely, differentially,*

directly, discontinuously, doubly, dynamically, effectively, efficiently, elastically, electromagnetically, elegantly, evenly, explicitly, firmly, freely, gradually, harmonically, horizontally, implicitly, indirectly, intensively, lightly, linearly, locally, loosely, manifestly, monotonically, parametrically, perfectly, perpendicularly, persistently, plainly, positively, quadratically, qualitatively, qualitatively, randomly, rapidly, relativistically, reliably, remarkably, repeatedly, resonantly, schematically, selectively, sensitively, separately, singly, slowly, smoothly, specially, spontaneously, standardly, steadily, successfully, synchronously, systematically, temporarily, theoretically, tightly, straightforwardly, transitively, unduly, uniformly, vehemently, vividly, weakly.

4.5.2. Категоризація дії: analytically, angularly, empirically, energetically, experimentally, generically, interfacially, internally, linearly, logically, magnetically, nonindividually, nonlocally, nonspherically, numerically, optically, parametrically, potentially, qualitatively, quantitatively, radiatively, relativistically, rotationally, schematically, self-consistently, semiclassicaly, spatially, spectrally, spectroscopically, spherically, structurally, tentatively, thermally, thermionically, typographically, vibrationally.

4.5.3. Порівняння дій або супроводжуючих обставин: analogously, better, closer, comparatively, earlier, easier, equivalently, faster, identically, less, otherwise, similarly, so, worse.

4.5.4. Вираження ступеня прояву дії, процесу або обставини: almost, altogether, approximately, arbitrarily, beautifully, closely, comparatively, deeply, dramatically, enough, especially, excessively, extensively, extremely, fairly, far, generally, greatly, heavily, highly, infinitely, infinitesimally, largely, least, marginally, moderately, most, much, nearly, negligibly, nontrivially, notably, painfully, partially, particularly, poorly, pretty, prohibitively, quite, rather, reasonably, relatively, remarkably, significantly, slightly, so, somewhat, sparsely, strikingly, strongly, substantially, sufficiently, surprisingly, thoroughly, totally, trivially, uniquely, unreasonably, unusually, vehemently, very, widely.

4.5.5. Вираження причинно-наслідкових відношень дій, процесів та обставин: drastically, prohibitively, severely.

4.6. Характеристика дії, процесу чи стану з вказівкою на спосіб реалізації певної якості: correspondingly, equivalently, identically, inversely, nonlocally, nonspherically, otherwise, parametrically, similarly.

5. Послання та розділення висловлень: alternately, simultaneously.

6. Виділення, акцентування уваги: actually, albeit, alone, also, although, always, certainly, chiefly, definitely, easily, however, indeed, nevertheless, only, possibly, readily, really, still, undoubtedly.

7. Вияв емоцій автора висловлення: admittedly, certainly, definitely, entirely, surely, truly, virtually.

8. Маркування перформативного змісту висловлення: regrettably.

9. Квантифікація ступеня прояву дії або процесу: appreciably, essentially.

1. Мурараш М.В. Типологія прислівників-модифікаторів речення у НТТ англійської мови // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 12. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ, 1997. – С. 123-132. 2. Мурараш М.В. До питання про методи дослідження функціональної парадигми прислівника // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 27. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ, 1998. – С. 156-167. 3. Мурараш М.В. Семантичні функції прислівників у науково-технічному тексті англійської мови // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 68. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ, 1999. – С. 97-106. 4. *Physical Review*. – Vol. 46. – No. 3, 1994. 5. Fillmore Ch. J. *Types of Lexical Information. Studies in Syntax and Semantics*, ed. by Ferenc Kiefer. – Dordrecht: Reidel, 1969. – P. 109-137.